

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ F
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล แปรผล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลของข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอน โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบ และประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบ และประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 134 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ระดับการศึกษา		
1.1 ปริญญาตรี	115	85.82
1.2 สูงกว่าปริญญาตรี	19	14.18
2. สาขาวิชาที่จบ		
2.1 สาขาวิชาทางด้านสังคมศึกษา	59	44.03
2.2 สาขาวิชาอื่นๆ	75	55.97
3. ประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม		
3.1 ประสบการณ์ 1 – 5 ปี	18	13.43
3.2 ประสบการณ์ 6 – 10 ปี	31	23.13
3.3 ประสบการณ์ 11 – 15 ปี	39	29.11
3.4 ประสบการณ์มากกว่า 15 ปี	46	34.33

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 134 คน จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นผู้มีวุฒิกศษาระดับปริญญาตรี 115 คน คิดเป็นร้อยละ 85.82 มีวุฒิกศษาสองระดับปริญญาตรี 19 คน คิดเป็นร้อยละ 14.18 เมื่อจำแนกตามสาขาวิชาที่จบพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจบการศึกษาสาขาวิชาทางด้านสังคมศึกษา 59 คน คิดเป็นร้อยละ 44.03 เป็นผู้จบการศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ 75 คน คิดเป็นร้อยละ 55.97 และเมื่อจำแนกตามระยะเวลาประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือวิชาทางด้านสังคมศึกษาอื่นๆ พบว่า มีประสบการณ์สอน 1 – 5 ปี 18 คน ประสบการณ์สอน 6 – 10 ปี 31 คน ประสบการณ์สอน 11 – 15 ปี 39 คน ประสบการณ์สอนมากกว่า 15 ปี 46 คน คิดเป็นร้อยละ 13.43, 23.13, 29.10 และ 34.33 ตามลำดับ โดยพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 15 ปี มีจำนวนมากที่สุด (46 คน) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอน 1 – 5 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด (18 คน)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบ และประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ช่วยในการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 2 ถึง 6

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

รายการ	ระดับการใช้แหล่งเรียนรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล			
1. จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้กับปราชญ์หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น	3.48	0.81	ปานกลาง
2. เชิญวิทยากรหรือผู้มีความรู้มาสอนหรือให้ความรู้แก่นักเรียน	3.33	0.88	ปานกลาง
3. จัดให้นักเรียนไปศึกษาสำรวจการประกอบอาชีพของคนในชุมชน	3.60	0.85	มาก
4. จัดและประสานให้ผู้ปกครองนักเรียนได้ดูแลสอนหนังสือให้แก่เด็กนักเรียน	3.34	0.93	ปานกลาง
5. จัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีของชุมชน	4.33	0.74	มาก
6. จัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน	3.96	0.87	มาก
7. จัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมหรือเข้าค่ายทางวิชาการร่วมกับเพื่อนในโรงเรียน	3.62	1.00	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ระดับการใช้แหล่งเรียนรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล			
8. จัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมหรือเข้าค่ายทางวิชาการร่วมกับเพื่อนต่างโรงเรียน	3.08	1.05	ปานกลาง
9. จัดทำทำเนียบและข้อมูลบุคคลตัวอย่างด้านต่างๆ ของท้องถิ่นหรือชุมชนให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า	3.25	1.00	ปานกลาง
10. จัดให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าประวัติและผลงานของบุคคลในท้องถิ่นหรือชุมชนที่นักเรียนชื่นชอบ	3.27	0.95	ปานกลาง
โดยรวม	3.52	0.38	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 3, 5, 6, 7 มีระดับการใช้ในระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 1, 2, 4, 8, 9 และ 10 เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 5) การจัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีของชุมชน ($\bar{X} = 4.33$) ข้อ 6) จัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.96$) ข้อ 7) จัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมหรือเข้าค่ายทางวิชาการร่วมกับเพื่อนในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.62$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 8) จัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมหรือเข้าค่ายทางวิชาการร่วมกับเพื่อนต่างโรงเรียน ($\bar{X} = 3.08$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ

รายการ	ระดับการใช้แหล่งเรียนรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ			
1. จัดให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดในโรงเรียน	4.26	0.79	มาก
2. จัดให้นักเรียนได้ศึกษาและฝึกงานในหน่วยงานเอกชนหรือสถานที่ต่างๆ ในชุมชน เช่น ตลาดสด ร้านค้า	2.87	1.14	ปานกลาง
3. จัดให้นักเรียนได้ศึกษาและฝึกงานในหน่วยงานราชการหรือสถานที่ราชการในชุมชน เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาล สถานีตำรวจ และอื่นๆ	2.74	1.18	ปานกลาง
4. จัดให้นักเรียนได้ไปทัศนศึกษาสถานที่ หรือโบราณสถานต่างๆ	3.45	1.02	ปานกลาง
5. จัดให้นักเรียนได้ไปฝึกกิจกรรมและปฏิบัติธรรมที่วัด	4.08	0.82	มาก
6. จัดหาและมีสถานที่จัดแสดงผลงานต่างๆ ของนักเรียน	3.66	0.81	มาก
7. จัดให้นักเรียนได้ชมและร่วมกิจกรรมแสดงนิทรรศการทางวิชาการ	3.72	0.80	มาก
8. จัดให้นักเรียนได้เป็นเจ้าหน้าที่และปฏิบัติงานต่างๆ ของโรงเรียน เช่น งานห้องสมุดประชาสัมพันธ์ งานห้องพยาบาล งานสหกรณ์	3.78	0.99	มาก
9. จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ในห้องพิเศษอื่นๆ เช่น ห้องภูมิปัญญา ห้องพยาบาล ห้องจริยศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์	3.93	0.90	มาก
10. จัดให้มีสถานที่ศึกษาและพักผ่อนในโรงเรียน เช่น สวนหย่อม สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร เป็นต้น	3.73	0.95	มาก
โดยรวม	3.62	0.49	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยากร ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยากร อยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ คือ ข้อ 1, 5, 6, 7, 8, 9 และ 10 มีระดับการใช้ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 2, 3 และ 4 เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 1) จัดให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.26$) ข้อ 5) จัดให้นักเรียนได้ไปฝึกกิจกรรมและปฏิบัติธรรมที่วัด ($\bar{X} = 4.08$) ข้อ 9) จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ในห้องพิเศษอื่นๆ เช่น ห้องภูมิปัญญา ห้องพยาบาล ห้องจริยศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 3.62$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3) จัดให้นักเรียนได้ศึกษาและฝึกงานในหน่วยงานราชการหรือสถานที่ราชการในชุมชน เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาล สถานีตำรวจ และอื่น ๆ ($\bar{X} = 2.74$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอนด้านการการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ

รายการ	ระดับการใช้แหล่งเรียนรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ			
1. จัดให้นักเรียนได้สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในท้องถิ่น	3.60	0.85	มาก
2. จัดให้นักเรียนได้สำรวจพันธุ์ไม้และประโยชน์ของพันธุ์ไม้ในชุมชน	3.60	1.02	มาก
3. จัดให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมปลูกป่าเนื่องในโอกาสต่างๆ	3.96	0.97	มาก
4. จัดให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษาป่าไม้	3.93	0.91	มาก
5. จัดให้นักเรียนได้ร่วมรณรงค์รักษาความสะอาดของแม่น้ำ ลำคลอง	3.67	0.99	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	ระดับการใช้แหล่งเรียนรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ			
6. จัดให้นักเรียนได้สำรวจศึกษาสภาพของน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น	3.37	1.04	ปานกลาง
7. จัดให้นักเรียนได้ฝึกการเลี้ยงสัตว์	3.52	1.09	มาก
8. จัดให้นักเรียนได้ฝึกการปลูกผักสวนครัว	3.84	1.07	มาก
9. จัดให้นักเรียนได้สำรวจศึกษาผลกระทบจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่น	3.63	0.88	มาก
10. จัดให้นักเรียนได้ไปทัศนศึกษาธรรมชาติ	3.66	0.95	มาก
โดยรวม	3.68	0.18	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติอยู่ในระดับมาก จำนวน 9 ข้อ มีเพียงข้อ 6 ที่มีระดับการใช้ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 3) จัดให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมปลูกป่าเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.96$) ข้อ 4) จัดให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษาป่าไม้ ($\bar{X} = 3.93$) ข้อ 8) จัดให้นักเรียนได้ฝึกการปลูกผักสวนครัว ($\bar{X} = 3.84$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 6) จัดให้นักเรียนได้สำรวจศึกษาสภาพของน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.37$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอนด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ

รายการ	ระดับการใช้แหล่งเรียนรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่างๆ			
1. จัดกิจกรรมเชิงตามสายในโรงเรียน	3.75	1.05	มาก
2. จัดให้นักเรียนได้อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสาร	3.95	0.76	มาก
3. จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้จากบทเรียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์	3.36	1.11	ปานกลาง
4. จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้จากป้ายนิเทศ และป้ายโฆษณา	3.93	0.77	มาก
5. จัดหาเอกสารหนังสือ ตำราเรียน ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้	4.18	0.80	มาก
6. จัดให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากเทป ซีดี หรือวีซีดี	3.58	0.93	มาก
7. จัดให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน	3.60	0.82	มาก
8. จัดหาและนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้อย่างหลากหลาย	3.69	0.87	มาก
9. จัดให้นักเรียนได้สามารถสืบค้นข้อมูล ความรู้ จากสื่อคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต	3.31	1.23	ปานกลาง
10. จัดให้นักเรียนได้ฟังและดูข่าวสารสาระความรู้จากรายการวิทยุและโทรทัศน์	3.81	0.80	มาก
โดยรวม	3.72	0.27	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ คือ ข้อ 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8 และ 10 มีระดับการใช้ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 3 และ 9 เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 5) จัดหาเอกสารหนังสือ ตำราเรียน ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ($\bar{X} = 4.18$) ข้อ 2) จัดให้นักเรียนได้อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสาร ($\bar{X} = 3.95$) ข้อ 4) จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้จากป้ายนิเทศ และป้ายโฆษณา ($\bar{X} = 3.93$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 9) จัดให้นักเรียนได้สามารถสืบค้นข้อมูล ความรู้จากสื่อคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.31$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน

รายการ	ระดับการใช้แหล่งเรียนรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล	3.52	0.38	มาก
2. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยาการ	3.62	0.49	มาก
3. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ	3.68	0.18	มาก
4. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ	3.75	0.27	มาก
โดยรวม	3.63	0.08	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ

($\bar{X} = 3.68$) ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ ($\bar{X} = 3.62$) และด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ($\bar{X} = 3.52$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบ และประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ช่วยในการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 7 ถึง 9

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบระดับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

รายการ	ระดับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้				t
	การศึกษาปริญญาตรี (N = 115)		การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (N = 19)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล	3.53	0.60	3.50	0.75	0.18
2. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ	3.63	0.64	3.57	0.61	0.38
3. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ	3.67	0.72	3.74	0.82	-0.39
4. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ	3.71	0.66	3.77	0.76	-0.36
โดยรวม	3.63	0.54	3.64	0.66	-0.07

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบระดับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอนที่จบสาขาวิชาต่างกัน

รายการ	ระดับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้				t
	จบการศึกษา สาขาวิชาด้าน สังคมศึกษา (N = 59)		จบการศึกษา สาขาวิชาอื่น ๆ (N = 75)		
		S.D.		S.D.	
1. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล	3.43	0.66	3.60	0.58	1.55
2. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่ง วิชาการ	3.45	0.69	3.75	0.56	2.78*
3. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ	3.50	0.72	3.81	0.71	2.53
4. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ	3.58	0.71	3.82	0.63	2.08
โดยรวม	3.49	0.60	3.75	0.50	2.70*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 พบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่จบการศึกษาในสาขาวิชาที่ต่างกัน คือสาขาวิชาทางด้าน สังคมศึกษา กับสาขาวิชาอื่นๆ โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนที่จบการศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.75$) มีระดับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการมากกว่าครูผู้สอนที่จบการศึกษาในสาขาวิชาสังคมศึกษา ($\bar{X} = 3.45$)

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบระดับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมต่างกัน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	1.19	3	0.40	1.03
	ภายในกลุ่ม	50.01	130	0.39	
	รวม	51.20	133		
2. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.92	3	0.31	0.76
	ภายในกลุ่ม	52.73	130	0.41	
	รวม	53.66	133		
3. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	0.36	3	0.12	0.22
	ภายในกลุ่ม	70.54	130	0.54	
	รวม	70.90	133		
4. ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ	ระหว่างกลุ่ม	1.10	3	0.37	0.80
	ภายในกลุ่ม	59.45	130	0.46	
	รวม	60.54	133		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.50	3	0.15	0.48
	ภายในกลุ่ม	40.86	130	0.31	
	รวม	41.31	133		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอนที่มี ประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต่างกัน โดยรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของ ครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของครูผู้สอน ต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วง ชั้นที่ 3 โดยได้รวบรวมและจัดกลุ่มข้อความและข้อเสนอแนะดังกล่าว แล้วเรียงตามลำดับ ความถี่จากมากไปหาน้อย ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 10 - 13

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของครูผู้สอน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

ข้อ	ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นต่อการใช้แหล่งเรียนรู้	ความถี่
	ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล	
1	แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ประชาชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ในท้องถิ่นที่ เป็นที่ยอมรับมีไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ต้องการ	55
2	แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ประชาชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ในท้องถิ่น ขาดทักษะการถ่ายทอดและไม่มีเวลามาสอนนักเรียน	41
3	ครู นักเรียน ขาดความเชื่อมั่นในการนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จากภายนอก โรงเรียนมาใช้	32
4	โรงเรียนมีข้อจำกัดเรื่องการนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลมาใช้เพราะ ขาดแคลนงบประมาณ ขาดการวางแผนการใช้	28

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นต่อการใช้แหล่งเรียนรู้	ความถี่
5	ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล โรงเรียนและชุมชนขาดการประสานความร่วมมือในการนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลในท้องถิ่นมาใช้	20
6	ควรจัดทำทำเนียบแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเผยแพร่ในท้องถิ่นหรือชุมชน หรือมีสถานที่ที่เก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศไว้	11

จากตารางที่ 10 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 มีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น ต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล โดยเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ปราชญ์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ในท้องถิ่นที่เป็นที่ยอมรับมีไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ต้องการ (ความถี่ = 55) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ปราชญ์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ในท้องถิ่นขาดทักษะการถ่ายทอดและไม่มีเวลามาสอนนักเรียน (ความถี่ = 41) และ ครู นักเรียน ขาดความเชื่อมั่นในการนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จากภายนอกโรงเรียนมาใช้ (ความถี่ = 32)

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของครูผู้สอน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ

ข้อ	ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นต่อการใช้แหล่งเรียนรู้	ความถี่
	ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ	
1	แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการในท้องถิ่น และชุมชนใกล้เคียง มีน้อย ไม่หลากหลาย และขาดความพร้อม	61
2	โรงเรียนมีข้อจำกัดด้านเวลา งบประมาณสนับสนุน ในการนำนักเรียนไปศึกษาเรียนรู้จากแหล่งวิชาการต่าง ๆ	38
3	แหล่งวิชาการในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องภูมิปัญญา ไม่ได้รับการดูแลหรือใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ขาดการวางแผนการใช้	22
4	ควรจัดทำศูนย์วิชาการที่เป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ของท้องถิ่นหรือชุมชน ในระดับตำบลหรืออำเภอ	15
5	ควรนำนักเรียนไปทัศนศึกษาเรียนรู้จากสถานที่จริง ที่เป็นแหล่งวิชาการบ่อย ๆ	15

จากตารางที่ 11 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 มีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น ต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ โดยเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการในท้องถิ่น และชุมชนใกล้เคียง มีน้อย ไม่หลากหลาย และขาดความพร้อม (ความถี่ = 61) โรงเรียนมีข้อจำกัดด้านเวลา งบประมาณสนับสนุน ในการนำนักเรียนไปศึกษาเรียนรู้จากแหล่งวิชาการต่าง ๆ (ความถี่ = 38) แหล่งวิชาการในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องภูมิปัญญา ไม่ได้รับการดูแลหรือใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ขาดการวางแผนการใช้ (ความถี่ = 22)

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม
การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ของครูผู้สอน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ

ข้อ	ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นต่อการใช้แหล่งเรียนรู้	ความถี่
	ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ	
1	ควรส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียน ชุมชน รักและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ	59
2	แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติในท้องถิ่นมีน้อย ไม่หลากหลาย ขาดการพัฒนาดูแลรักษาให้เหมาะสม	45
3	การนำนักเรียนไปเรียนรู้จากธรรมชาติขาดการวางแผนทำให้ได้รับความรู้หรือประโยชน์น้อย	41
4	โรงเรียนขาดงบประมาณในการนำนักเรียนไปเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ	13

จากตารางที่ 12 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับ
ช่วงชั้นที่ 3 มีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น ต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่
เป็นธรรมชาติ โดยเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรส่งเสริม
และปลูกฝังให้นักเรียน ชุมชน รักและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ (ความถี่ = 59)
แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติในท้องถิ่นมีน้อย ไม่หลากหลาย ขาดการพัฒนาดูแลรักษาให้
เหมาะสม (ความถี่ = 45) และการนำนักเรียนไปเรียนรู้จากธรรมชาติขาดการวางแผนทำให้
ได้รับความรู้หรือประโยชน์น้อย (ความถี่ = 41)

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของครูผู้สอน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ

ข้อ	ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นต่อการใช้แหล่งเรียนรู้	ความถี่
	ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ	
1	โรงเรียนขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยเฉพาะ สื่อ อุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์ ควรได้รับการดูแลหรือจัดสรรเพิ่มเติม	71
2	สื่อและเทคโนโลยีที่มีไม่ทันสมัย และไม่มีคุณภาพ	65
3	บุคลากรครูขาดความรู้ในการใช้สื่อ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ควรได้รับการพัฒนาอบรมอย่างต่อเนื่อง	64
4	โรงเรียนขาดบุคลากร หรือครูผู้มีความรู้ความสามารถในการควบคุม ดูแลรักษา อุปกรณ์ เครื่องมือ ที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้เกิดการชำรุดและใช้งานไม่คุ้มค่า	51
5	ควรมีสุนัขสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของส่วนกลางหรือภาครัฐ ไว้บริการข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพอย่างน้อยอำเภอละ 1 แห่ง	32

จากตารางที่ 13 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับ ช่วงชั้นที่ 3 มีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น ต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยเฉพาะ สื่อ อุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์ ควรได้รับการดูแลหรือจัดสรรเพิ่มเติม (ความถี่ = 71) สื่อและ เทคโนโลยีที่มี ไม่ทันสมัย และไม่มีคุณภาพ (ความถี่ = 13) บุคลากรครูขาดความรู้ในการใช้ สื่อ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ควรได้รับการพัฒนา อบรมอย่างต่อเนื่อง (ความถี่ = 13)